Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

18 päivänä joulukuuta 2025 *

Ennakkoratkaisupyyntö – SEUT 45 artikla – Työntekijöiden vapaa liikkuvuus – Yhdenvertainen kohtelu – Asetus (EU) N:o 492/2011 – 7 artiklan 2 kohta – Sosiaaliset edut – Perheavustus – Ulkomailla asuvalle työntekijälle hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta maksettavan perheavustuksen myöntämisedellytys – Vaatimus, jonka mukaan työntekijän on ”huolehdittava” kyseisen lapsen ”elatuksesta” – Arviointiperusteet – Yhteisen kotipaikan olemassaoloon perustuva olettama – Direktiivi 2004/38/EY – 2 artiklan 2 alakohdan c alakohta – Perheenjäsenen käsite

Yhdistetyissä asioissa C-296/24 (Jouxy)[i] – C-307/24 (Moment)[i],

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Cour de cassation (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg) on esittänyt 25.4.2024 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 26.4.2024, saadakseen ennakkoratkaisun asioissa

SM,

PX (C-296/24),

CY (C-297/24),

LK,

MF (C-298/24),

OP,

TD (C-299/24),

MY,

IX (C-300/24),

AH,

CJ (C-301/24),

AE (C-302/24),

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

[i] Tämän asian nimi on kuvitteellinen nimi. Se ei vastaa asian minkään asianosaisen todellista nimeä.

BF,

CG (C-303/24),

LH (C-304/24),

TB,

MV (C-305/24),

KN,

PE (C-306/24) ja

NB (C-307/24)

vastaan

Caisse pour l'avenir des enfants,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: I. Jarukaitis, jaoston puheenjohtaja, K. Lenaerts, unionin tuomioistuimen presidentti, joka hoitaa neljännen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit M. Condinanzi, N. Jääskinen (esittelijä) ja R. Frendo,

julkisasiamies: R. Norkus,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

– SM, PX ja NB, edustajanaan asianajaja V. Bolard,

– CY, LK, MF, OP, TD, MY, IX, AH, CJ, AE, BF, CG, LH, TB, MV, KN ja PE, edustajanaan asianajaja P. Peuvrel,

– Caisse pour l'avenir des enfants, edustajanaan asianajaja R. Jazbinsek,

– Tšekin hallitus, asiamiehinään J. Benešová, M. Smolek ja J. Vláčil, ja

– Euroopan komissio, asiamiehinään S. Delaude ja B.-R. Killmann,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.6.2025 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä SEUT 45 artiklan, Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL 2004, L 158, s. 77) 2 artiklan 2 alakohdan, sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 (EUVL 2004, L 166, s. 1) 1 artiklan i alakohdan ja 67 artiklan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 492/2011 (EUVL 2011, L 141, s. 1) 7 artiklan 2 kohdan tulkinnan yhteydessä ilmenevän käsitteen ”lapsen elatuksesta huolehtiminen” tulkintaa.

2 Nämä pyynnöt on esitetty kahdessatoista asiassa, joissa asianosaisina ovat yhtäältä rajatyöntekijät sekä joidenkin heidän puolisonsa tai rekisteröidyt kumppaninsa ja toisaalta Caisse pour l’avenir des enfants (Lasten tulevaisuus -kassa, Luxemburg; jäljempänä CAE) ja jotka koskevat sitä, että CAE on kieltäytynyt myöntämästä näille työntekijöille perheavustuksia heidän puolisoidensa tai rekisteröityjen kumppaniensa lapsista.

Asioita koskevat oikeussäännöt

Unionin lainsäädäntö

Direktiivi 2004/38

3 Direktiivin 2004/38 2 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

2) ’perheenjäsenellä’:
   a) aviopuolisoa;
   b) kumppania, jonka kanssa unionin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen jonkin jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jos vastaanottavan jäsenvaltion lainsäädännössä rekisteröity parisuhde rinnastetaan avioliittoon, ja vastaanottavan jäsenvaltion asiaa koskevassa lainsäädännössä säädettyjen edellytysten mukaisesti;
   c) unionin kansalaisen alle 21-vuotiaita tai hänestä riippuvaisia jälkeläisiä suoraan etenevässä polvessa samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison tai b alakohdassa tarkoitetun kumppanin vastaavanlaisia jälkeläisiä;

– –”

Asetus N:o 883/2004

4 Asetuksen N:o 883/2004 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan:

– –

i) ’perheenjäsenellä’:
   1) i) henkilöä, joka määritellään tai tunnustetaan perheenjäseneksi tai katsotaan talouteen kuuluvaksi jäseneksi lainsäädännössä, jonka perusteella etuuksia annetaan;

      – –
   2) jos 1 alakohdan mukaisesti sovellettavassa jäsenvaltion lainsäädännössä ei erotella perheenjäseniä muista henkilöistä, joihin kyseistä lainsäädäntöä sovelletaan, perheenjäseninä pidetään puolisoa, alaikäisiä lapsia sekä täysi-ikäisiä huollettavana olevia lapsia;

– –”

5 Kyseisen asetuksen 3 artiklan, jonka otsikko on ”Asiallinen soveltamisala”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen seuraavia sosiaaliturvan aloja koskevaan lainsäädäntöön:

– –

j) perhe-etuudet.”

6 Mainitun asetuksen 67 artiklassa, jonka otsikko on ”Toisessa jäsenvaltiossa asuvat perheenjäsenet”, säädetään seuraavaa:

”Henkilöllä on oikeus perhe-etuuksiin toimivaltaisen jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti, myös toisessa jäsenvaltiossa asuvien perheenjäsentensä osalta, ikään kuin he asuisivat ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa. – –”

Asetus N:o 492/2011

7 Asetuksen N:o 492/2011 7 artiklassa, jonka otsikko on ”Työskentely ja yhdenvertainen kohtelu”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisanomista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

2. Hänen on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden.

– –”

Luxemburgin lainsäädäntö

8 Luxemburgin lainsäädännön merkitykselliset säännökset, sellaisina kuin niitä sovellettiin pääasioiden tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, ovat sosiaaliturvakoodeksin (code de la sécurité sociale) 269 ja 270 §, jotka perustuvat 4.12.1967 annetun muutetun tuloverolain muuttamisesta ja lapsihyvityksestä 21.12.2007 annetun muutetun lain kumoamisesta 23.7.2016 annettuun lakiin (Mémorial A 2016, s. 2348; jäljempänä koodeksi), joka tuli voimaan 1.8.2016.

9 Koodeksin 269 §:n, jonka otsikko on ”Myöntämisedellytykset”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Otetaan käyttöön lasten tulevaisuutta varten maksettava avustus, jäljempänä perheavustus.

Perheavustukseen oikeutettuja ovat:

a) kaikki lapset, jotka asuvat tosiasiallisesti ja jatkuvasti Luxemburgissa ja joilla on siellä laillinen kotipaikka,

b) henkilöiden, joihin sovelletaan Luxemburgin lainsäädäntöä ja jotka kuuluvat unionin asetusten tai jonkin muun sellaisen Luxemburgin sosiaaliturvan alalla tekemän kahdenkeskisen tai monenvälisen asiakirjan soveltamisalaan, jossa määrätään perheavustuksien maksamisesta työskentelymaan lainsäädännön mukaan, perheenjäsenet, sellaisena kuin heidät on määritelty 270 §:ssä. Perheenjäsenten on asuttava maassa, jota kyseessä olevat asetukset tai asiakirjat koskevat.”

10 Tämän koodeksin 270 §:ssä säädetään seuraavaa:

”269 §:n 1 momentin b kohtaa sovellettaessa henkilön perheenjäseninä, jotka oikeuttavat saamaan perheavustusta, pidetään kyseisen henkilön avioliitossa syntyneitä lapsia, avioliiton ulkopuolella syntyneitä lapsia ja adoptiolapsia.”

Pääasiat ja ennakkoratkaisukysymykset

11 CAE:n päätöksillä, jotka perustuvat koodeksin 269 ja 270 §:ään, pääasioiden valittajilta, jotka ovat Belgiassa, Saksassa tai Ranskassa asuvia rajatyöntekijöitä, jotka ovat palkkatyössä Luxemburgissa, joko evättiin perheavustuksia heidän puolisoidensa tai rekisteröityjen kumppaniensa lapsista (asiat C-299/24 ja C-301/24) tai lakkautettiin 1.8.2016 lukien tällaisista lapsista saadut avustukset (asiat C-296/24–C-298/24, C-300/24 ja C-302/24–C-307/24).

12 CAE:n mukaan nämä lapset eivät ole koodeksin 270 §:ssä tarkoitettuja perheenjäseniä, koska heillä ei ole lapsi-vanhempisuhdetta kyseisiin rajatyöntekijöihin.

13 Conseil arbitral de la sécurité sociale (sosiaaliturva-asioiden alioikeus, Luxemburg) hyväksyi näiden työntekijöiden kanteet, joissa vaadittiin perheavustuksen myöntämistä tai sen palauttamista.

14 Conseil supérieur de la sécurité sociale (ylin sosiaaliturva-asioiden tuomioistuin, Luxemburg) kuitenkin muutti alioikeuden ratkaisua ja pysytti tämän tuomion 11 kohdassa mainitut CAE:n päätökset.

15 Pääasioiden valittajat tekivät kassaatiovalituksen Cour de cassationiin (ylin yleinen tuomioistuin, Luxemburg), joka on ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin.

16 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että unionin tuomioistuin on 2.4.2020 antamassaan tuomiossa Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi) (C-802/18, EU:C:2020:269) todennut asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan i alakohdan ja 67 artiklan, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, tulkinnan perusteella, että rajatyöntekijän oikeus perheavustukseen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, johon hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, edellyttää näyttöä siitä, että hän huolehtii lapsen elatuksesta.

17 Koska conseil supérieur de la sécurité sociale katsoi pääasioissa, että rajatyöntekijän osallistumista puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsen elatukseen ei ole osoitettu, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii viitaten myös 15.12.2016 annettuun tuomioon Depesme ym. (C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955), mitkä objektiiviset seikat voivat näyttää toteen tämän elatuksen.

18 Kyseinen tuomioistuin pohtii näin ollen muun muassa, riittääkö näyttö rajatyöntekijän ja kyseisen lapsen yhteisestä kotipaikasta sen osoittamiseen, että kyseinen työntekijä huolehtii kyseisen lapsen elatuksesta, vai onko huomioon otettava myös muita objektiivisia seikkoja, kuten tapa, jolla tämä kotipaikka rahoitetaan. Tässä yhteydessä nousee esiin myös kysymys siitä, mikä merkitys lapsen iälle on annettava, koska kyseisestä tuomiosta ilmenee, että lasten oletetaan joka tapauksessa olevan huollettavina 21 vuoden ikään saakka. Lisäksi se pohtii, mikä merkitys on annettava sille, että lapsen vanhemmat osallistuvat tämän tarpeiden rahoittamiseen vanhempien elatusvelvollisuuden tai tapaamisoikeuden nojalla.

19 Cour de cassation on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset, joiden sanamuoto on asioissa C-296/24–C-307/24 täsmälleen sama:

”1. a) Onko lapsen elatuksesta huolehtimisen edellytystä, johon unionin oikeussäännöissä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän saamaa sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaan liikkuvuuden takaamiseksi annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun,

– pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä ja lapsen vanhempi ovat naimisissa tai rekisteröineet parisuhteensa

– pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijällä ja lapsella on sama koti- tai asuinpaikka

– pelkästään sillä perusteella, että rajatyöntekijä vastaa yleisesti mistä tahansa lasta hyödyttävästä menosta, vaikka

– meno kattaa muita kuin välttämättömiä tarpeita tai ravitsemustarpeita

– meno suoritetaan kolmannelle ja se hyödyttää lasta vain välillisesti

– meno ei ole yksin tai nimenomaisesti lapsen edun mukainen, vaan hyödyttää koko kotitaloutta

– meno on vain satunnainen

– meno on vähäisempi kuin meno, josta lapsen vanhemmat vastaavat

– meno on vain hyvin vähäinen lapsen tarpeet huomioon ottaen

– pelkästään sillä perusteella, että menot veloitetaan rajatyöntekijän ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa, joka on lapsen vanhempi, yhteiseltä tililtä, ilman että huomioon otetaan tilillä olevien varojen alkuperää

– pelkästään sillä perusteella, että lapsi on alle 21-vuotias?

b) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko elatuksesta huolehtimisen edellytystä tulkittava niin, että se täyttyy, ja näin ollen niin, että se antaa oikeuden saada sosiaalisen edun, kun kyseessä on kaksi tai useampia näistä olosuhteista?

2. Onko lapsen elatuksesta huolehtimisen edellytystä, johon unionin oikeussäännöissä tarkoitettu perheenjäsenen asema perustuu, sellaisena kuin se ilmenee unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä, joka koskee työntekijöiden vapaata liikkuvuutta sekä rajatyöntekijän saamaa sosiaalista etua, joka liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, jonka kanssa hänellä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun kyseistä edellytystä tulkitaan erikseen tai yhdessä sen periaatteen kanssa, että työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta annettuja oikeussääntöjä on tulkittava laajasti, tulkittava niin, ettei se täyty, ja näin ollen niin, että se sulkee pois oikeuden saada sosiaalista etua,

– pelkästään sillä perusteella, että lapsen vanhemmilla on elatusvelvollisuus, riippumatta siitä,

– onko kyseinen elatusapu vahvistettu tuomioistuimessa vai vanhempien kesken sopimalla

– minkä suuruiseksi elatusapu on vahvistettu

– maksaako elatusvelvollinen elatusapuvelkansa tosiasiallisesti

– paikkaako rajatyöntekijän osuus sen, että lapsen vanhempi laiminlyö elatuksen

– pelkästään sillä perusteella, että lapsi oleskelee säännöllisesti tapaamisoikeuden nojalla tai vuoroasumisen tai muun järjestelyn yhteydessä toisen vanhemman luona?”

20 Unionin tuomioistuimen presidentin 26.6.2024 antamalla päätöksellä asiat C-296/24–C-307/24 yhdistettiin asioiden käsittelyn kirjallista ja suullista vaihetta sekä tuomion antamista varten.

Ennakkoratkaisukysymykset

Alustavat huomautukset

21 Esittämättä nimenomaista oikeudenkäyntiväitettä CAE totesi kirjallisissa huomautuksissaan, että unionin tuomioistuimen on ”hylättävä” ennakkoratkaisukysymykset sillä perusteella, että niissä viitataan tosiasiallisen tilanteen arviointiin, joka kuuluu yksinomaan toimivaltaisten viranomaisten ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan.

22 Tältä osin SEUT 267 artiklassa tarkoitetussa menettelyssä, joka perustuu kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen tehtävien selkeään jakoon, yksinomaan kansallinen tuomioistuin on toimivaltainen tulkitsemaan ja soveltamaan kansallista lainsäädäntöä, kun taas unionin tuomioistuin on toimivaltainen lausumaan ainoastaan unionin säädöksen tulkinnasta tai pätevyydestä niiden tosiseikkojen perusteella, jotka kansallinen tuomioistuin sille ilmoittaa (tuomio 16.3.1978, Oehlschläger, 104/77, EU:C:1978:69, 4 kohta ja tuomio 7.11.2024, ERB New Europe Funding II, C-178/23, EU:C:2024:943, 21 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

23 CAE:n väitteistä on riittävää huomauttaa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyytää kysymyksillään unionin tuomioistuinta lähinnä tulkitsemaan SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan i alakohtaa ja 67 artiklaa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, sellaisina kuin niitä on tulkittu unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä, joka perustuu 2.4.2020 annettuun tuomioon Caisse pour l’avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi) (C-802/18, EU:C:2020:269, 64 ja 70 kohta), ja erityisesti täsmentämään, miten on tulkittava ulkomailla asuvalle työntekijälle työskentelyjäsenvaltiossa hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta maksettavan perheavustuksen myöntämisedellytystä, joka ilmenee tästä oikeuskäytännössä ja jonka mukaan työntekijän on ”huolehdittava” kyseisen lapsen ”elatuksesta”.

24 Vaikka viranomaisten ja tarvittaessa kansallisten tuomioistuinten tehtävänä on viime kädessä arvioida, noudatetaanko tätä vaatimusta perheavustuksen myöntämiseksi tietyssä tapauksessa, unionin tuomioistuimen on tämän tuomion 22 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti tulkittava niitä unionin oikeuden säännöksiä ja määräyksiä, joita ennakkoratkaisukysymykset koskevat.

25 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyynnöt on otettava tutkittaviksi.

Kaksi kysymystä

26 Kahdella kysymyksellään, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan i alakohtaa ja 67 artiklaa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että ulkomailla asuvalle työntekijälle työskentelyjäsenvaltiossa hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta maksettavan perheavustuksen myöntämisedellytys eli se, että kyseinen työntekijä ”huolehtii” kyseisen lapsen ”elatuksesta”, täyttyy jo sillä perusteella, että työntekijällä ja lapsella on sama kotipaikka, vai siten, että tällaisen elatuksen olemassaolon toteamiseksi on otettava huomioon muita objektiivisia seikkoja.

27 Tältä osin on todettava aluksi, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ulkomailla asuva työntekijä voi saada valtion etuuden korkeakouluopintoihin myönnettävän taloudellisen tuen kaltaisena sosiaalisena etuna paitsi omasta lapsestaan myös puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta, johon kyseisellä työntekijällä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta, kun mainittu työntekijä huolehtii lapsen elatuksesta (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 57–60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

28 Seuraavaksi on todettava erityisesti pääasioissa kyseessä olevan kaltaisesta perheavustuksesta, että unionin tuomioistuin totesi 2.4.2020 antamassaan tuomiossa Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi) (C-802/18, EU:C:2020:269) yhtäältä, että tällainen perheavustus on sosiaaliturvaetuus, joka kuuluu asetuksen N:o 883/2004 3 artiklan 1 kohdan j alakohdassa tarkoitettuihin perhe-etuuksiin. Koska se liittyy siihen, että rajatyöntekijä tekee palkkatyötä jäsenvaltiossa, se on myös asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu sosiaalinen etu; kyseisestä 7 kohdasta ilmenee, että ulkomailla asuvien työntekijöiden on saatava kaiken kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltävän syrjintäkiellon periaatteen mukaisesti samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi), C-802/18, EU:C:2020:269, 24, 31 ja 40 kohta).

29 Toisaalta unionin tuomioistuin on soveltanut erityisesti työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevaa vakiintunutta oikeuskäytäntöä, joka koskee tällaisten työntekijöiden perheenjäsenille korkeakouluopintojen suorittamiseen annettavan taloudellisen tuen myöntämisedellytyksiä ja johon viitataan tämän tuomion 27 kohdassa, todetakseen, että asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohta, joka on erityinen ilmaus SEUT 45 artiklan 2 kohdassa vahvistetusta yhdenvertaista kohtelua koskevasta säännöstä sosiaalisten etujen myöntämisen erityisalalla, on esteenä jäsenvaltion säännöksille, joiden mukaan ulkomailla asuvat työntekijät voivat saada pääasioissa kyseessä olevaa perheavustusta vain omista lapsistaan, mutta eivät puolisonsa lapsista, joihin heillä ei ole vanhempi-lapsisuhdetta mutta joiden elatuksesta he huolehtivat, kun taas kaikilla kyseisessä jäsenvaltiossa asuvilla lapsilla on oikeus saada tätä avustusta (tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi), C-802/18, EU:C:2020:269, 64 ja 70 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

30 Nyt käsiteltävissä asioissa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että conseil supérieur de la sécurité sociale muutti alioikeuden ratkaisua ja totesi pääasiat konkreettisesti uudelleen tutkittuaan, että CAE oli perustellusti evännyt pääasioissa kyseessä olevan perheavustuksen ulkomailla asuvilta työntekijöiltä heidän puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsista sillä perusteella, että mainitut työntekijät eivät huolehtineet mainittujen lasten elatuksesta kokonaan.

31 Tältä osin on korostettava ensinnäkin, että oikeuskäytännön mukaan määräyksiä ja säännöksiä, joissa vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, joka on yksi unionin perusteista, on tulkittava laajasti (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 58–60 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

32 Toiseksi on otettava huomioon direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa olevan perheenjäsenen käsitteen määritelmä. Rajatyöntekijän perheenjäsenen, joka voi välillisesti hyötyä yhdenvertaisesta kohtelusta asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan nojalla, käsite vastaa nimittäin direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa tarkoitetun perheenjäsenen käsitettä, johon kuuluvat aviopuoliso tai kumppani, jonka kanssa unionin kansalainen on rekisteröinyt parisuhteen, unionin kansalaisen alle 21-vuotiaat tai hänestä riippuvaiset jälkeläiset suoraan

etenevässä polvessa samoin kuin unionin kansalaisen aviopuolison tai kumppanin jälkeläiset suoraan etenevässä polvessa (ks. vastaavasti tuomio 2.4.2020, Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi), C-802/18, EU:C:2020:269, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

33 Tältä osin unionin tuomioistuin on jo täsmentänyt, että lasten oletetaan joka tapauksessa olevan huollettavina 21-vuotiaiksi saakka, kuten erityisesti direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan c alakohdasta ilmenee (tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 62 kohta) ja että rajatyöntekijän puolison tai rekisteröidyn kumppanin lapsella oleva huollettavana olevan perheenjäsenen asema voi objektiivisesti ilmetä siitä, että kyseisellä työntekijällä ja kyseisellä lapsella on yhteinen kotipaikka (ks. vastaavasti tuomio 15.12.2016, Depesme ym., C-401/15–C-403/15, EU:C:2016:955, 59 ja 60 kohta).

34 Viimeksi mainitun seikan osalta kyseisestä oikeuskäytännöstä voidaan päätellä, että kun ulkomailla asuvalla työntekijällä ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsella on yhteinen kotipaikka, tämä objektiivinen seikka riittää lähtökohtaisesti yksinään osoittamaan, että kyseinen työntekijä huolehtii kyseisen lapsen elatuksesta, koska yhteinen kotipaikka muodostaa näiden henkilöiden välille vakaan yhteyden.

35 Muunlainen tulkinta olisi paitsi vastoin niiden määräysten ja säännösten, joissa vahvistetaan työntekijöiden vapaa liikkuvuus, laajaa tulkintaa koskevaa periaatetta, kuten tämän tuomion 31 kohdassa on todettu, myös vastoin tämän tuomion 32 kohdassa mainittua oikeuskäytäntöä, jonka mukaan direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdassa säädetty perheenjäsenen määritelmä on otettava huomioon arvioinnissa, jossa pyritään määrittämään, ketkä henkilöt voivat hyötyä välillisesti yhdenvertaisesta kohtelusta asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan nojalla.

36 Näin ollen sen selvittämiseksi, täyttyykö tietyssä tapauksessa vaatimus, jonka mukaan ulkomailla asuvan työntekijän on huolehdittava puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsen elatuksesta, on katsottava, että näyttö siitä, että tällä työntekijällä ja kyseisellä lapsella on yhteinen kotipaikka, riittää lapsen iästä riippumatta, kunhan kyseinen lapsi täyttää muilta osin työskentelyjäsenvaltion lainsäädännössä, tässä tapauksessa Luxemburgin lainsäädännössä, jossa säädetään kyseisen perheavustuksen myöntämisestä, säädetyt edellytykset.

37 Yhteisen kotipaikan perusteella voidaan nimittäin olettaa, että ulkomailla asuva palkkatyössä oleva työntekijä osallistuu ainakin osittain kotitalouden kustannusten eli muun muassa asumiseen ja perhe-elämiseen liittyvien kustannusten kattamiseen ja näin ollen sen jäsenten tarpeiden täyttämiseen, mukaan lukien puolison tai rekisteröidyn kumppanin lapsen tarpeet. Näin ollen se, että ulkomailla asuvalla työntekijällä on yhteinen kotipaikka kyseisen lapsen kanssa, riittää osoittamaan, että kyseisen lapsen elatuksesta huolehtimisen liittyvää vaatimusta noudatetaan.

38 Lisäksi on korostettava, että tämän yhteisen kotipaikan ei tarvitse välttämättä olla kokoaikainen. Yhtäältä on niin, että kun otetaan huomioon uusperheiden ilmiön merkittävyys, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 58 ja 59 kohdassa, kyseinen lapsi voi myös asua osan ajasta toisen vanhempansa – biologisen tai adoptiovanhempansa – kanssa, joka ei ole ulkomailla asuvan työntekijän puoliso tai rekisteröity kumppani. Toisaalta kyseisen työntekijän ja kyseisen lapsen välisen yhteyden ei voida katsoa katkenneen pelkästään sen vuoksi, että lapsi asuu opintojensa vuoksi osan ajasta kyseisen kotipaikan ulkopuolella.

39 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pohdintojen perusteella on vielä lisättävä ensinnäkin, että koska yhteisen kotipaikan olemassaolo on riittävä edellytys lapsen elatukseen liittyvän vaatimuksen noudattamiselle, hallintoviranomaiset tai tarvittaessa kansalliset tuomioistuimet eivät voi vaatia ulkomailla asuvaa työntekijää osoittamaan tällaisen kotipaikan olemassaolon toteen näyttämisen lisäksi erityisesti, että hän osallistuu kyseisen lapsen päivittäisiin kustannuksiin tai hänen erityistarpeidensa täyttämiseen.

40 On kuitenkin niin, että kun ulkomailla asuvan työntekijän ja kyseisen lapsen yhteinen kotipaikka puuttuu täysin erityisesti kyseisen lapsen opintojen vuoksi, on voitava ottaa huomioon muita objektiivisia seikkoja, joilla on tietty vakiintuneisuus, kuten muun muassa osallistuminen mainitun lapsen asumis-, matka- ja/tai päivittäisiin elinkustannuksiin, jotta kyseinen työntekijä voi osoittaa, että hän huolehtii edelleen lapsen elatuksesta.

41 Toiseksi 2.4.2020 annetun tuomion Caisse pour l'avenir des enfants (Rajatyöntekijän puolison lapsi) (C-802/18, EU:C:2020:269) 52 kohdassa tarkoitettua tilannetta, jossa ulkomailla asuvan työntekijän puolison tai rekisteröidyn kumppanin lapsen toisen biologisen vanhemman tai adoptiovanhemman on maksettava elatusapua, tai sitä, että tällä vanhemmalla on tapaamisoikeus, ei voida katsoa seikaksi, jonka perusteella voitaisiin sulkea pois se, että kyseinen työntekijä huolehtii kyseisen lapsen, jonka kanssa hänellä on sama kotipaikka, elatuksesta.

42 Tältä osin on todettava yhtäältä, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 49 kohdassa – kyseisessä tuomiossa unionin tuomioistuin mainitsi tällaisen maksun puuttumisen silloin käsitellyssä asiassa ainoastaan auttaakseen ennakkoratkaisua pyytänyttä tuomioistuinta tämän arvioidessa sitä, huolehtiko rajatyöntekijä kyseisen lapsen elatuksesta. Näin ollen sitä, että ulkomailla asuvan työntekijän puolison tai rekisteröidyn kumppanin lapsen toisen vanhemman on maksettava elatusapua, ei voida pitää arviointiperusteena, jonka perusteella voidaan sulkea pois se, että kyseinen työntekijä huolehtii puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsen, jonka kanssa hänellä on sama kotipaikka, elatuksesta. Näin on sitäkin suuremmalla syyllä sen vuoksi, että tällaisen elatusavun olemassaolo ei ole edellytys, jonka vuoksi perheavustusta ei voida myöntää maassa asuvan työntekijän puolison tai rekisteröidyn kumppanin lapselle, jonka kanssa kyseisellä työntekijällä on sama kotipaikka.

43 Toisaalta tämän tuomion 41 kohdassa tarkoitettujen seikkojen huomioon ottaminen sen poissulkemiseksi, että ulkomailla asuva työntekijä huolehtii puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsen elatuksesta, merkitsisi sitä, että lapsen elatukseen liittyvää vaatimusta tulkittaisiin työntekijöiden vapaan liikkuvuuden vahvistavien määräysten ja säännösten laajaa tulkintaa koskevan periaatteen vastaisesti, sellaisena kuin se on palautettu mieleen tämän tuomion 35 kohdassa.

44 Kolmanneksi on täsmennettävä, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 61 kohdassa – yhteiseen kotipaikkaan perustuvasta olettamasta, jonka mukaan ulkomailla asuva työntekijä elättää puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lasta, seuraa, että hallintoviranomaiset tai tarvittaessa kansalliset tuomioistuimet voivat evätä pääasioissa kyseessä olevan kaltaisen perheavustuksen kyseiseltä työntekijältä vain poikkeuksellisissa olosuhteissa. Tällainen epääminen voi olla oikeutettua vain, jos asiasta ilmenee, että kyseinen työntekijä on antanut vääriä tietoja tai että hän ei tosiasiallisesti millään tavoin osallistu lapsen elatukseen liittyviin kustannuksiin, koska kolmas osapuoli vastaa niistä kokonaisuudessaan.

45 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 883/2004 1 artiklan i alakohtaa ja 67 artiklaa, luettuina yhdessä asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja direktiivin 2004/38 2 artiklan 2 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että ulkomailla asuvalle työntekijälle työskentelyjäsenvaltiossa hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta maksettavan perheavustuksen myöntämisedellytys eli se, että kyseinen työntekijä ”huolehtii” kyseisen lapsen ”elatuksesta”, täyttyy, kun mainitun työntekijän ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa biologisen lapsen tai adoptiolapsen välillä on perheyhteys, joka ilmenee saman työntekijän ja kyseisen lapsen yhteisenä kotipaikkana.

Oikeudenkäyntikulut

46 Pääasioiden asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 45 artiklaa ja sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 883/2004 1 artiklan i alakohtaa ja 67 artiklaa, luettuina yhdessä työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen N:o 492/2011 7 artiklan 2 kohdan ja Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY 2 artiklan 2 alakohdan kanssa,

on tulkittava siten, että

ulkomailla asuvalle työntekijälle työskentelyjäsenvaltiossa hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa lapsesta maksettavan perheavustuksen myöntämisedellytys eli se, että kyseinen työntekijä ”huolehtii” kyseisen lapsen ”elatuksesta”, täyttyy, kun mainitun työntekijän ja hänen puolisonsa tai rekisteröidyn kumppaninsa biologisen lapsen tai adoptiolapsen välillä on perheyhteys, joka ilmenee saman työntekijän ja kyseisen lapsen yhteisenä kotipaikkana.

Allekirjoitukset